

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ КРАЇН БАЛТІЇ, ПОЛЬЩІ, РУМУНІЇ, БОЛГАРІЇ, ГРЕЦІЇ, СЕРБІЇ, ХОРВАТІЇ ТА ЧОРНОГОРІЇ

Ірина СВИСТЕЛЬНИК

*Львівський державний університет фізичної культури,
м. Львів, Україна, e-mail: book@ldufk.edu.ua*

Анотація. У статті досліджено електронне інформаційне забезпечення у ВНЗ фізичної культури та спорту країн Балтії, Польщі, Румунії, Болгарії, Греції, Сербії, Хорватії та Чорногорії. Проаналізовано веб-сайти і веб-сторінки спортивних вишів цих країн. Виявлено, що інформаційне забезпечення у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту здійснюється за допомогою сайту ВНЗ чи сторінки бібліотеки, де розміщені необхідні навчальні інформаційні матеріали. Більшість ВНЗ мають на власних сайтах сторінки бібліотек, які пропонують своїм користувачам не тільки електронну інформацію (електронний каталог, доступ до електронних статей журналів), але й структурують інформацію за певними напрямками (фізичне виховання, спорт, фізична рекреація, фізична реабілітація). Для надання послуг віддаленому користувачу інформаційні посередники (бібліотеки) формують електронні каталоги, надають навчальні електронні ресурси, прагнуть розширити інформаційні можливості завдяки повнотекстовому доступу до електронних публікацій журналів, що належать до міжнародних баз даних, для здійснення належного інформаційного забезпечення навчально-освітнього процесу і полегшення процесу отримання необхідної інформації студентам, магістрам, аспірантам та професорсько-викладацькому складу.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, електронні ресурси, вищі навчальні заклади фізичної культури та спорту, інноваційні інформаційні послуги.

Постановка проблеми. Зростання обсягів інформації та знань – характерна риса сучасного етапу розвитку інформаційного суспільства, підґрунтям якого є нові інформаційні технології. Вони формують єдиний інформаційно-комунікаційний простір, охоплюючи всі рівні соціальних відносин та визначають зміни соціальних структур, що реалізують функції накопичення, опрацювання, збереження і використання інформації.

Дедалі більше країн усвідомлюють важливість інформації для наукового розвитку. Міжнародне співтовариство також наголошує на визначальній ролі інформації в інтенсифікації інноваційних процесів, оскільки відсутність або нерозвинутість системи інформаційного забезпечення за допомогою інноваційної діяльності створює бар'єри для подальшого суспільного розвитку. Стратегія інноваційної діяльності полягає у створенні ефективної системи національної інноваційної діяльності. Важливим елементом такої системи є інформаційна складова, потенціал якої дає змогу вирішувати питання інформаційного забезпечення всіх стадій і учасників навчально-освітнього процесу, бути одним із основних елементів сприяння розширеному відтворенню знань, надавати інформаційну підтримку процесу обміну результатами наукових досліджень і розробок. Необхідність здійснення масштабного входження в науковий європейський інформаційний простір, вивчення досвіду інших країн щодо внеску інноваційної діяльності в розвиток інформаційного забезпечення є вкрай актуальним [1].

Умовою успішного функціонування вищих навчальних закладів є адаптація їхніх інформаційних посередників – бібліотек – до вимог інформаційного суспільства, які сприяють істотним трансформаціям усіх напрямків діяльності навчального закладу. Бібліотека – це певна комунікаційна структура, діяльність якої має документно-комунікаційну сутність, пов'язану з документальними фондами, ресурсами та системою інформаційного сервісу. Місія бібліотек постійно змінюється під впливом зовнішніх чинників та внутрішніх техніко-технологічних, організаційних і управлінських трансформацій книгозбірень [2]. Діяльність бібліотек ВНЗ, зокрема фізичного виховання і спорту, різних країн суттєво різниться, незважаючи на те, що специфіка навчання

у цих закладах є однаковою. Так, інформаційне забезпечення спортивних ВНЗ України здійснюється за допомогою створюваних електронних бібліотек, що передбачають наявність електронних каталогів, електронних репозитаріїв, демонстрацій віртуальних книжкових експозицій, надання віртуальних бібліографічних довідок та здійснення електронної доставки документа [3, 4].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано в рамках основної теми 1.5 Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. „Методологічні та нормативно-правові засади організації фізкультурної освіти та кадрового забезпечення у сфері фізичної культури і спорту”.

Мета дослідження – дослідити електронне інформаційне забезпечення у ВНЗ фізичного виховання і спорту європейських країн, зокрема країн Балтії, Польщі, Румунії, Болгарії, Сербії, Чорногорії та Хорватії.

Завдання дослідження – визначити інноваційні можливості ВНЗ спортивного профілю у наданні електронної інформації, яка необхідна у навчально-освітньому процесі та наукових дослідженнях.

Методи дослідження: пошук і аналіз веб-сайтів спортивних ВНЗ, контент-аналіз, систематизація інформації, узагальнення інформаційних відомостей.

Результати дослідження. Інформаційне забезпечення в навчальних закладах фізичного виховання і спорту здійснюється за допомогою сайту ВНЗ чи сторінки бібліотеки, де розміщені необхідні навчальні інформаційні матеріали. У країнах Балтії спортивних ВНЗ – небагато. Єдиний навчальний заклад у Латвії – Академія спортивної педагогіки – здійснює координацію і наукові дослідження в спорті, провадить навчання фахівців у галузі фізичної культури та спорту. На сайті ВНЗ наявна сторінка бібліотеки, яка інформує користувачів про фонди бібліотеки, її інформаційні ресурси, зокрема журнали, надає можливість скористатися електронним каталогом та інтернет-ресурсами (подає перелік спортивних навчальних закладів, до яких можна звернутися у пошуку необхідної інформації) [5].

Єдиний спортивний вищий навчальний заклад Литви – Університет спорту в Каунасі – також має власний веб-сайт, на якому наявна сторінка бібліотеки, що містить як інформацію про саму бібліотеку (історію створення, штат), її фонди, так і електронні інформаційні джерела. Зокрема, користувачі мають можливість скористатися електронним каталогом, електронними публікаціями, віртуальною бібліотекою – повнотекстовим доступом до статей міжнародних журналів бази даних EBSCO. Бібліотека також інформує про правила опублікування статей в журналі „Baltic Journal of Sports&Health Sciences”, що видає університет, та можливість отримати доступ до повнотекстових статей журналів, що друкує університет, зокрема „Reabilitacijos mokslai” і „Дослідження дозвілля” – електронного наукового журналу, видавцем якого є кафедра менеджменту спорту, економіки і соціології [6].

Така балтійська країна як Естонія спортивного вищого навчального закладу немає, але при Тартуському університеті – провідному ВНЗ держави – давно функціонує факультет фізичної культури, який відрізнявся високим рівнем підготовки професійних кадрів ще за часів колишнього СРСР. На жаль, на сайті ВНЗ відсутня сторінка бібліотеки, як і відсутня інформація щодо інформаційних послуг, якими можуть скористатися студенти та професорсько-викладацький склад цього навчального закладу та інші користувачі [7].

Республіка Польща має декілька ВНЗ зі спортивної освіти. Одним з них є Університет фізичного виховання імені Йозефа Пілсудського у Варшаві – державний педагогічний навчальний заклад з повними академічними правами. Це університет з давніми традиціями, і найбільший ВНЗ фізкультурного профілю у Європі. На сайті ВНЗ наявна досить інформативна сторінка бібліотеки, яка дає можливість усім охочим дізнатися про бібліотеку, її інформаційні послуги, а також скористатися доступом до електронних журналів, електронної тематичної інформації за структурованими рубриками „спорт”, „фізичне виховання”, „фізіотерапія”, „туризм і рекреація” [8].

У місті Катовіце функціонує ще один спортивний навчальний заклад Республіки Польща – Академія фізичної культури. На сайті Академії є сторінка бібліотеки з доступом до електронного каталогу та бібліографічного пошуку інформації (за автором, статтями, журналами

тощо). Водночас можна скористатися електронною бібліографічною довідкою „Спитай бібліотекаря” та сервісом пошуку наукової структурованої інформації [9].

Скористатися інформаційними ресурсами бібліотеки Академії фізичної культури і спорту ім. А. Снядецького у місті Гданську неможливо, оскільки на сайті ВНЗ немає жодних відомостей про її існування.

Бібліотека Вроцлавської академії фізичного виховання на своїй сторінці надає повнотекстовий доступ до електронних публікацій журналів бази даних EBSCO, баз даних Elsevier, Springer, Scopus, Wiley Blackwell і Web of Knowledge [10].

Головний спортивний навчальний заклад Румунії – Національний університет фізичного виховання і спорту – функціонує у Бухаресті. Має потужний інформативний сайт, де наявна сторінка бібліотеки з інформацією про її історію, структуру, а також рідкісні книги. Бібліотека постійно експонує віртуальні виставки видань, але доступу до електронних інформаційних ресурсів не надає: немає електронного каталогу та відомостей про можливість скористатися електронними публікаціями, журналами тощо [11].

На сайті Національної спортивної академії „Васил Левскі”, що в Болгарії, є сторінка бібліотеки з автоматизованим обслуговуванням читачів, з відомостями про наявність у бібліотеці електронного каталогу без відкритого доступу до нього (онлайн). Користуватися електронним каталогом бібліотека пропонує своїм користувачам лише в приміщеннях читальних залів [12].

У таких країнах як Греція, Сербія, Хорватія і Чорногорія ВНЗ фізичного виховання і спорту немає. Функціонують лише факультети фізичного виховання (культури) чи спорту у провідних університетах цих країн. Зокрема, факультети фізичного виховання і спорту мають такі ВНЗ Греції як Університет Фракії імені Демокріта (м. Комотіні), Університет імені Арістотеля (м. Салоніки), Університет імені Каподистрія (м. Афіни), Університет Фесалії (м. Волос) [13]. У Сербії факультет фізичного виховання входить до структури Університету міста Нові Сад [14]; у Чорногорії факультет спорту та фізичної підготовки належить до єдиного університету країни в місті Подгоріце (сам факультет розташований у місті Нікшич) [15]. А от у Хорватії факультет кінезіології функціонує при університеті м. Загреб [16]. Університети названих вище країн на своїх сайтах мають сторінки бібліотек, на яких розміщена загальна інформація про фонди, структуру бібліотеки, графік роботи. Структурованої інформації та можливості скористатися повнотекстовими електронними ресурсами ці бібліотеки не надають.

Висновок. Перегляд і аналіз веб-сайтів спортивних ВНЗ європейських країн, зокрема країн Балтії, Польщі, Румунії, Болгарії, Греції, Сербії, Хорватії, Чорногорії та сторінок їхніх бібліотек свідчить про те, що інформаційне забезпечення у цих ВНЗ здійснюється по-різному. Навчальні заклади Латвії, Литви, Республіки Польща надзвичайно активно працюють у напрямку надання не тільки карткової (у межах бібліотеки) інформації (книги, брошури тощо), але й актуалізують свою роботу в електронному форматі. Для надання послуг віддаленому користувачу бібліотеки формують електронні каталоги, надають електронні ресурси, структурують тематичну інформацію, пов'язану безпосередньо з фізичним вихованням, спортом, фізичною рекреацією та фізичною реабілітацією, прагнуть розширити інформаційні можливості завдяки повнотекстовому доступу до електронних публікацій журналів баз даних EBSCO, Elsevier, Springer, Scopus, Wiley Blackwell і Web of Knowledge. Інші ВНЗ таких країн як Естонія, Румунія, Болгарія, Греція, Сербія, Хорватія і Чорногорія, хоча і мають на своїх сайтах сторінки бібліотек, не дуже активно прагнуть надавати електронні інформаційні ресурси для здійснення навчально-освітнього процесу і полегшення процесу отримання необхідної інформації студентам та професорсько-викладацькому складу.

Перспективи подальших досліджень полягатимуть у дослідженні інформаційного забезпечення у ВНЗ фізичного виховання і спорту України, Республіки Білорусь, Російської Федерації, Молдови, Казахстану і Узбекистану.

Список літератури

1. Писаренко Т. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення інноваційної діяльності: особливості розвитку в зарубіжних країнах / Т. В. Писаренко, Т. К. Кваша // Науково-технічна інформація. – 2015. – № 2 (64). – С. 3–11.
2. Давидова І. Соціально-комунікаційна теорія бібліотечної діяльності: становлення та шляхи розвитку / Ірина Давидова // Бібліотечний вісник. – 2014. – № 6. – С. 8–12.
3. Свістельник І. Адаптація бібліотек ВНЗ фізичного виховання і спорту до сучасних вимог інформаційного забезпечення навчально-освітнього процесу / Ірина Свістельник // Книжкова палата України. – 2015. – № 7. – С. 21–23.
4. Свістельник І. Р. Електронні навчально-методичні матеріали як складова інформаційно-освітнього простору ВНЗ фізкультурного профілю / Свістельник І. Р. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2015. – № 3 (47). – С. 103–106.
5. Латвійська академія спортивної педагогіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lspa.eu> (дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
6. Бібліотека Університету спорту Литви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lsu.lt/apie-biblioteka> (дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
7. Тартуський університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ut.ee/> (дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
8. Бібліотека Університету фізичного виховання імені Й. Пілсудського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.awf.edu.pl/biblioteka> (дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
9. Бібліотека Академії фізичної культури в Катовіце [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.biblioteka.awf.katowice.pl> (дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
10. Вроцлавська Академія фізичного виховання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bg.awf.wroc.pl/> (дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
11. Національний університет фізичного виховання і спорту Румунії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unefs.ro/> (дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
12. Національна спортивна академія Болгарії „Васил Левські” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nsa.bg/bg> (дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
13. Факультет фізичного виховання і спорту м. Камотіні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pifagoracademy.com/universitet-frakii-im.-demokrita-g> (дата перегляду: 29.07.2015). – Назва з екрана.
14. Університет м. Нові Сад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uns.ac.rs, www.fsfvns.rs (дата перегляду: 29.07.2015). – Назва з екрана.
15. Університет Чорногорії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ucg.ac.me (дата перегляду: 8.08.2015). – Назва з екрана.
16. Загребський університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unizg.hr (дата перегляду: 8.08.2015). – Назва з екрана.

**ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
В ОТРАСЛИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА СТРАН БАЛТИИ, ПОЛЬШИ,
РУМУНИИ, ГРЕЦИИ, СЕРБИИ, ХОРВАТИИ И ЧЕРНОГОРИИ**

Ирина СВИСТЕЛЬНИК

*Львовский государственный университет физической культуры,
г. Львов, Украина, e-mail: book@ldufk.edu.ua*

Аннотация. Проанализировано электронное информационное обеспечение в вузах физической культуры и спорта стран Балтии (Латвии, Литвы, Эстонии), Польши, Румынии, Болгарии, Греции, Сербии, Хорватии и Черногории посредством просмотра веб-сайтов и веб-страниц этих учебных заведений. В результате исследования установлено, что информационное обеспечение в вузах физической культуры и спорта Латвии, Литвы и Эстонии, а также Польши, Румынии, Болгарии, Сербии, Хорватии и Черногории формируется с помощью сайта высшего учебного заведения, где размещены необходимые образовательные информационные ресурсы.

Большинство учебных заведений имеют на своих сайтах страницы библиотек, которые предлагают своим пользователям не только электронную информацию в виде электронного каталога, доступа к электронным версиям научных журналов, но и структурируют информацию по направлениям (физическое воспитание, спорт, физическая рекреация, физическая реабилитация). Анализ веб-сайтов, а также веб-страниц учебных заведений и их библиотек свидетельствуют о том, что большинство вузов активно работают в направлении предоставления не только общепринятых (в пределах библиотеки вуза) информационных услуг, но также активизируют свою работу по формированию электронной научной информации удаленному пользователю, расширяют электронные информационные возможности посредством доступа к электронным публикациям журналов международных баз данных.

Ключевые слова: информационное обеспечение, электронные ресурсы, вузы физической культуры и спорта, инновационные информационные услуги.

**INFORMATION SUPPORT OF TRADE EDUCATION
IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT IN EUROPEAN COUNTRIES OF BALTIC,
POLAND, ROMANIA, BULGARIA, GREECE, SERBIA, CROATIA, AND MONTENEGRO**

Iryna SVISTEL'NYK

Lviv State University of Physical Culture, Lviv, Ukraine, e-mail: book@ldufk.edu.ua

Abstract. There has been analyzed information support higher educational institutions of physical culture and sport in Baltic countries (Latvia, Lithuania, Estonia, Poland, Romania, Bulgaria, Greece, Serbia, Croatia and Montenegro). We have studied the web-sites and web-pages at these institutions. It has been discovered that information support is created by means of their site where all educational and informational resources are placed. Most sites offer library pages with electronic catalogue, electronic scientific journals which are indexed in international databases. The information is also structured according to the themes. The analysis shows that most institutions offer not only general information but also extend electronic possibilities by means of access to the electronic publication of magazines of international databases.

Keywords: informative support, electronic resources, higher educational institution of physical culture and sport, innovative informative services.